

Sygn. akt VI RCa 222/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Aneta Szwedowska

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del do SO Andrzej Hinz (spr.)

protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2016 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. M. i E. M. (1)**

przeciwko **J. M.**

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa wzajemnego **J. M.**

przeciwko E. M. (1)

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powódek

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 31 sierpnia 2016 roku

sygn. akt III RC 63/16

I. oddala apelację;

II. koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt: VI RCa 222/16

UZASADNIENIE

Powódki A. M. oraz E. M. (1) domagały się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego podwyższonych alimentów w wysokościach odpowiednio: 600,- zł w miejsce obowiązującej dotychczas kwoty 300,- zł, oraz w wysokości po 500,- zł w miejsce kwoty po 400,- zł. Domagały się również zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

(k. 2-3)

Pozwany J. M. odpowiadając na pozew wniósł o jego oddalenie w całości. Jednocześnie domagał się uchylenia jego obowiązku alimentacyjnego wobec żony E. M. (1).

(k. 19-22)

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2016r w sprawie III RC 163/16 oddali powództwa powódek oraz pozwanego o uchylenie alimentów na rzecz żony.

Sąd Rejonowy ustalił, iż powódka E. M. (1) pozostaje z pozwanym w związku małżeńskim, a powódka A. M. jest ich córką. Wyrokiem z dnia 16 listopada 2011r w sprawie III RC 763/11 Sąd Rejonowy w Olsztynie podwyższył alimenty od pozwanego na rzecz małoletniej wówczas A. M. z kwoty 200,- zł miesięcznie do kwoty po 300,- zł miesięcznie. Sąd zasądził również od pozwanego na rzecz E. M. (1) alimenty w kwocie po 400,- zł miesięcznie.

Sąd wskazał, że w tym czasie strony zamieszkiwały razem z dwojgiem dzieci. Pozwany wówczas pracował z wynagrodzeniem prawie 2.800,- zł netto. Pozwany ponosił wówczas wszystkie opłaty związane z utrzymaniem zajmowanego przez rodzinę mieszkania, miał z tego tytułu zaległości. Powódka E. M. (1) wówczas nie pracowała, z uwagi na posiadane orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym otrzymywała zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153,- zł miesięcznie. Z dodatkowych dorywczych prac uzyskiwała dochód w wysokości około 200,- zł miesięcznie. Powódka A. M. uczyła się wówczas w gimnazjum, była zdrowa rozwijała się prawidłowo.

W dalszym rzędzie Sąd ustalił, że strony nadal pozostają w związku małżeńskim, a pozwana A. M. osiągnęła już pełnoletniość, i nadal mieszka z rodzicami. Powódki i pozwany prowadzą oddzielne gospodarstwa domowe. Pozwany nadal ponosi wszystkie opłaty związane z utrzymaniem zajmowanego mieszkania, w tym opłaty za energię elektryczną oraz multimedia – łącznie około 900,- zł miesięcznie. Pozwany obecnie już nie pracuje – utrzymuje się z renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 1.568,- zł netto. Opłaca także dodatkowe ubezpieczenie zdrowotne. Z renty pozwanego w drodze egzekucji komorniczej potrącane są alimenty dla powódek. E. M. (1) nadal nie pracuje – utrzymuje się z alimentów od męża, zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku celowego z MOPS-u na zakup leków w wysokości po 100,- zł oraz z dorywczych prac, z których jest w stanie uzyskać 150 – 200 zł miesięcznie (za wyjątkiem okresu wakacyjnego). Pozwana E. M. (1) opłaca odrębny abonament telewizyjny w wysokości po 82,- zł miesięcznie. Pozwana przewlekłe choruje, jest leczona pozajelitowo. Przez 5 miesięcy pozwana nie posiadała ubezpieczenia zdrowotnego. Natomiast powódka A. M. po zakończeniu szkoły średniej rozpoczęła naukę na studiach stacjonarnych na (...) w O.. Powódka w wakacje przed rozpoczęciem studiów pracowała – była w stanie zarobić około 600,- zł miesięcznie. Powódka jest zdrowa, na zakup kosmetyków i odzieży przeznacza łącznie około 100,- zł miesięcznie, na telefon komórkowy około 30,- zł miesięcznie. Z okazji ukończenia szkoły średniej pozwany przekazał córce kwotę 300,- zł.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy oparł się na złożonych przez strony dokumentach oraz wyjaśnieniach złożonych przez strony na rozprawie. Sąd dał również wiarę przesłuchanym w sprawie świadkom zaznaczając wszakże, że miały one niewielkie znaczenie dla poczynionych ustaleń. Sąd Rejonowy zakwestionował natomiast wartość dowodową złożonych przez pozwanego fotografii, uznając, że na ich podstawie nie sposób ustalić zakresu doświadczonych prac świadczonych przez jego żonę, oraz wysokości osiągniętych przez nią w ten sposób dochodów.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwa z jakimi wystąpiły powódki, jak również powództwo wzajemne pozwanego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Przywołując treść art. 138 kro Sąd Rejonowy wskazał okoliczności jakie brał pod uwagę rozpoznając sprawę. Zdaniem Sądu w przypadku powódki A. M. doszło do zwiększenia zakresu jej usprawiedliwionych potrzeb – od poprzedniego orzeczenia w przedmiocie alimentów minęło prawie 5 lat, powódka rozpoczęła naukę na studiach, w ostatnich latach szybko rozwijała się fizycznie i dojrzewała. Sąd zaznaczył wszakże, że niezależnie od płaconych alimentów pozwany zaspokaja potrzeby córki również w inny sposób. Pozwany nadal w pełni zaspokaja potrzeby mieszkaniowe powódek ponosząc wszystkie wydatki związane z utrzymaniem zajmowanego wspólnie przez strony mieszkania.

W następnej kolejności Sąd wskazał, na zmiany w sytuacji materialnej pozwanego. Pozwany już nie pracuje, nie osiąga dochodów wysokości prawie 2.800,- zł netto. Obecnie utrzymuje się on z renty, z którego to tytułu po potrąceniu alimentów dla żony i córki ZUS przelewa mu prawie 1.570 zł miesięcznie netto. Sąd podkreślił, że nie można czynić pozwanemu zarzutu, że nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości zarobkowych, gdy jest on uznany za osobę całkowicie niezdolną do pracy. W rezultacie uwzględniając fakt, iż z otrzymywanej renty pozwany pokrywa jeszcze wszystkie wydatki związane z utrzymaniem zajmowanego wspólnie mieszkania, Sąd uznał, że pozwany nie jest w stanie łożyć wyższych alimentów na rzecz córki.

Zdaniem Sądu podobne względy zaważyły na oddaleniu powództwa z jakim wystąpiła żona pozwanego. W tym przypadku wszakże Sąd uznał, że zakres usprawiedliwionych potrzeb powódki E. M. (1) nie uległ istotnym zmianom. Pozwany w pełni zaspokaja nadal potrzeby mieszkaniowe żony. Koszty jej leczenia nie uległy zmianie. Natomiast przeciętne koszty utrzymania nie wzrosły w ciągu ostatnich 5 lat na tyle istotnie, aby uzasadniało to podwyższenie należnych jej alimentów w sytuacji, gdy jednocześnie istotnie zmniejszyły się możliwości zarobkowe pozwanego.

W dalszym rzędzie Sąd Rejonowy pomimo dostrzeżenia znacznego obniżenia dochodów pozwanego nie znalazł podstaw do uchylenia jego obowiązku alimentacyjnego wobec żony. Zdaniem Sądu pozwany nie zdołał wykazać, iż powódka (pозwana wzajemnie) E. M. (1) osiąga miesięczne dochody w wysokości 1000-1500,- zł miesięcznie , na czy opierał on swoje stanowisko. Przeprowadzone w sprawie dowody w postaci przesłuchania stron, świadków oraz dowód z dokumentacji fotograficznej pozwoliły jedynie w sposób bezsporny przyjąć, że powódka E. M. (1) z dodatkowych prac jest w stanie uzyskać dochód do 200,- zł miesięcznie. Zdaniem Sądu I instancji nadal aktualne pozostają przesłanki jakimi kierował się Sąd ustalając obowiązek alimentacyjny pozwanego wobec żony, zwłaszcza, że nadal są oni małżeństwem, a zatem trwa między nimi wynikający z art. 27 kro obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb tworzonej rodziny. Sąd zaznaczył przy tym, że powódka, w przeciwieństwie do męża, nie posiada stałych dochodów, a jej stan zdrowia również uniemożliwia jej podjęcia pracy zarobkowej. Bez alimentów ze strony męża powódka nie byłaby w stanie zaspokajać swoich podstawowych potrzeb.

Uzasadniając orzeczenie o kosztach procesu Sąd powołał się na treść art. 100 k.p.c.

(k. 113,120-122)

Od powyższego wyroku apelację wniosły powódki zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciły błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że: - pozwany otrzymuje rentę w wysokości prawie 1.568, zł netto miesięcznie, podczas gdy w rzeczywistości kwota ta wynosi prawie 2.340 zł netto

- możliwości majątkowe pozwanego nie pozwalają mu na regulowanie wyższych alimentów niż te już obowiązujące, gdy dochód pozwanego w roku 2015r był prawie dwukrotnie wyższy niż w roku 2014, a dodatkowo zmniejszyły się jego obciążenia z uwagi na uchylenie jego obowiązku alimentacyjnego wobec syna oraz z uwagi na spłatę kredytów.

- dochody pozwanego stanowi jedynie jego renta, gdy dochody w deklaracji podatkowej za rok 2015r były one znacznie wyższe niż, gdyby tylko pochodziły z renty

- nie nastąpił wzrost usprawiedliwionych potrzeb powódki E. M. (1) w porównaniu z sytuacją z poprzedniego okresu orzekania o alimentach stron.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciły również naruszenie przepisów prawa procesowego , które mogło mieć istotny wpływ na przedmiotowe rozstrzygnięcie poprzez brak wszechstronnej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wyrażające się w pominięciu zawnioskowanych przez stronę powodową i dołączonych do akt deklaracji podatkowych pozwanego za lata 2014 i 2015r.

W oparciu o podniesione zarzuty wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie obu zgłoszonych roszczeń o podwyższenie alimentów i zasądzenia na rzecz powódek od pozwanego kosztów postępowania w tym

kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Olsztynie

(k. 128-131)

Odpowiadając na apelację powódek pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od na swoją rzecz od powoda kosztów postępowania z II instancją według norm przepisanych..

(k. 137)

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja powódek nie zasługiwała na uwzględnienie.

Podniesione przez powodów w apelacji zarzuty nie są trafne. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela i przyjmuje za własną dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę zebranego materiału dowodowego, poczynione na tej podstawie prawidłowe ustalenia faktyczne oraz wyciągnięte wnioski.

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji prawidłowo wskazał na zmienioną sytuację majątkową pozwanego jako na tę okoliczność, która musiała skutkować oddaleniem żądań z jakimi wystąpiły powódki. W szczególności trafnie wskazano na zmniejszenie się dochodów pozwanego po tym jak przeszedł on na rentę. Rzeczywiście renta ta wynosi około 2.340,- zł netto miesięcznie, zaś Sąd Rejonowy określał jej wysokość na poziomie około 1570,- zł netto. Tym nie mniej z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia jednoznacznie wynika, że jest to kwota jaka z tytułu renty wpływa na rachunek bankowy pozwanego, już po potrąceniu należnych powódkom alimentów. Okoliczność ta była bezsporna w sprawie, stąd też błąd na jaki wskazują powódki w apelacji jest w istocie pozorny.

Na podzielenie nie zasługują również twierdzenia apelujących, o tym jakoby obecne dochody pozwanego były wyższe, niż w czasie gdy ustalano alimenty w obowiązującej obecnie wysokości, a przy tym pochodziły one z innych źródeł niż tylko jego renta. Pozwany rzeczywiście w roku 2015r osiągnął wyższe dochody, niż w latach poprzednich, ale było to tylko i wyłącznie skutkiem otrzymanej przez niego jednorazowej odprawy, po tym jak odszedł na rentę. Na podstawie takiego incydentalnego zdarzenia, które z pewnością już się nie powtórzy nie można przesądzać o możliwościach zarobkowych i majątkowych pozwanego na przyszłość. Argumenty podnoszone w tej mierze przez powódki są całkowicie błędne. Nawet jeżeli pozwany przeznaczył otrzymaną odprawę na zakup nowego telewizora, to nie może być to dowodem na jego dobrą sytuację materialną lub być potraktowane jako postępowanie zmierzające do zmniejszenia jego dochodów i majątku. Powódki wskazują również na fakt spłaty przez pozwanego długów, co dowodzi prawdziwości jego twierdzeń, że również na to przeznaczone były dodatkowe środki uzyskane przez niego z odprawy.

W rezultacie pomimo tego, że rzeczywiście w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy nie odniósł się do informacji o dochodach pozwanego wynikających z jego deklaracji podatkowych za lata 2014 i 2015 fakt ten nie ma żadnego znaczenia dla prawidłowości poczynionych ustaleń i podjętego na ich podstawie rozstrzygnięcia. Pozwany jest osobą całkowicie niezdolną pracy, utracił możliwości zarobkowe, zaś jego jedynym dochodem jest renta niższa o 400,- zł niż wynagrodzenie za pracę jakie uzyskiwał w latach poprzednich. Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał na powyższe okoliczności słusznie uznając, że doszło do istotnego zmniejszenia możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego, a odmienne stanowisko powódek w tej mierze nie zasługuje na podzielenie.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, że pozwanego - który płaci już alimenty na rzecz córki oraz żony, a do tego w pełni zaspokaja ich potrzeby mieszkaniowe - nie stać jest nałożenie wyższych sum na ich utrzymanie. Pomimo zwiększenia potrzeb powódki A. M. - i nawet gdyby przyjąć za apelującymi, że zwiększyły się również istotnie potrzeby E. M. (1) - stwierdzić należy, iż uwzględnienie ich żądań stawiałoby je w znacznie lepszej sytuacji materialnej, niż analogiczna sytuacja pozwanego. Pozwanemu po dokonaniu opłat za mieszkanie oraz alimenty pozostaje obecnie na życie kwota około 700,- zł – 800,- zł. Tym samym jakiegokolwiek dalsze jej uszczuplenia doprowadziłyby do sytuacji, gdy nie będzie on w stanie zaspokajać swoich podstawowych potrzeb egzystencjalnych.

W konsekwencji na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację powodów uznając ją za niezasadną. O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.